

Vispārējie rādītāji darba ar jaunatni vērtēšanai pašvaldībās

IEVADS

Jaunatnes politika ir mērķtiecīgu darbību kopums visās valsts politikas jomās, kas veicina jauniešu kā sabiedrības locekļu pilnvērtīgu un vispusīgu attīstību, iekļaušanos sabiedrībā un dzīves kvalitātes uzlabošanu. **Pašvaldības, pildot savas funkcijas, piedalās valsts jaunatnes politikas īstenošanā**¹ un pēdējo gadu laikā novērojama tendence, ka pastiprinās pašvaldību veiktais darbs ar jaunatni, kas ir īpaši pielāgots konkrētās pašvaldības jauniešu vajadzībām, analizējot problēmas un izaicinājumus, ar kuriem saskaras jaunieši, vienlaicīgi identificējot tās darbības, kuras nepieciešams veikt, lai uzlabotu jauniešu dzīves kvalitāti un padarītu pašvaldību pēc iespējas draudzīgāku jauniešiem.

Bērnu, ģimenes un sabiedrības integrācijas lietu ministrija ir izstrādājusi *Vispārējos rādītājus darba ar jaunatni vērtēšanai pašvaldībās* (turpmāk – rādītāji) ar mērķi veicināt tādas pašvaldības darba ar jaunatni īstenošanu, kas ir saskaņā ar jaunatnes politikas mērķi, apakšmērķiem un uzdevumiem (Jaunatnes politikas pamatnostādnes 2009.-2018.gads), kā arī balstīta uz labās prakses piemēriem Latvijas pašvaldībās, Eiropas Savienības un Eiropas Padomes dalībvalstīs. **Šiem rādītājiem** (105 rādītāji, kas grupēti 10 tematiskās sadaļās) **ir rekomendējams statuss un tos pašvaldība var izmantot, lai:**

- izvērtētu esošo situāciju darbā ar jaunatni;
- pārliecinātos par īstenojamā darba ar jaunatni atbilstību jaunatnes politikas mērķim, apakšmērķiem un uzdevumiem, kā arī Eiropas Savienības un Eiropas Padomes labo praksi;
- identificētu jomas darba ar jaunatni īstenošanā, kurās nepieciešams veikt uzlabojumus;
- pilnveidotu mērķtiecīga darba ar jaunatni īstenošanu, izstrādājot pašvaldības rīcībpolitiku (stratēģiju, plānu) darbam ar jaunatni.

Ja pašvaldība pieņem lēmumu veikt darba ar jaunatni vērtējumu atbilstoši rādītājiem, jāveic šādas sagatavošanās darbības:

- jānosaka pašvaldības mērķis, kāpēc vērtējumu veikt;
- jānosaka atbildīgā pašvaldības persona par vērtējuma koordināciju (ieteicams, lai tā būtu atbildīgā persona par darba ar jaunatni koordināciju pašvaldībā);
- jānosagatavo informācija, kas nepieciešama, lai pārliecinātos par rādītāja ieviešanu pašvaldībā un rādītāja ieviešanu (veiktās darbības, situācija kopumā pašvaldībā utt.);
- jānodrošina vērtējuma veicēju pieeja nepieciešamajai informācijai un resursiem;
- jānodrošina regulāra komunikācija ar Izglītības un zinātnes ministrijas Politikas koordinācijas departamenta Jaunatnes politikas nodaļu.

Izvērtēšanas laikā ir ieteicams pieaicināt Izglītības un zinātnes ministrijas speciālistus, jaunatnes organizāciju un darbā ar jaunatni iesaistītās personas, citu pašvaldību speciālistus, kā arī jaunatnes pētniekus.

¹ Jaunatnes likuma 5.panta pirmā daļa

Vispārējie rādītāji darba ar jaunatni vērtēšanai pašvaldībās

Vispārējā informācija par pašvaldību

Šajā sadaļā nepieciešams atspoguļot pieejamo statistisko informāciju, lai radītu vispārēju priekšstatu par pašvaldību un iespēju veikt rezultātu salīdzināšanu ar citām pašvaldībām.

1	Pašvaldības nosaukums	
2	Teritorijas lielums (km ²)	
3	Iedzīvotāju skaits	
4	Jauniešu (13-25 gadu vecumā) skaits pašvaldībā (oficiālā statistika)	
5	Jauniešu skaits pašvaldībā attiecībā pret pārējiem iedzīvotājiem (procentuālais iedalījums)	
6	Reģistrēto biedrību un nodibinājumu skaits, kuras darbojas pašvaldībā (ja iespējams norādīt)	
7	Jaunatnes organizāciju ² skaits pašvaldībā	
8	Biedrību un nodibinājumu skaits, atsevišķi norādot jaunatnes organizācijas, ar kurām pašvaldība sadarbojas	
9	Izglītības iestāžu skaits un izglītojamo skaits:	
	9.1. Pirmsskolas izglītības iestādes / izglītojamo skaits	
	9.2. Vispārizglītojošās skolas: 9.2.1. Pamatskolas / izglītojamo skaits 9.2.2. Vidusskolas / izglītojamo skaits	
	9.3. Speciālās skolas / izglītojamo skaits	
	9.4. Profesionālās izglītības iestādes / izglītojamo skaits	
	9.5. Augstskolas un koledžas / izglītojamo skaits	
	9.6. Interesu izglītības iestādes / izglītojamo skaits	
10	Skolēnu / studentu skaits uz 10 000 iedzīvotāju	
11	Jauniešu bezdarbnieku skaits (no visiem bezdarbniekiem, procentuāli)	
12	Jauno uzņēmēju (līdz 25 gadiem) skaits (ja iespējams norādīt)	
13	Ievēlēto jauniešu (līdz 25 gadiem) skaits pašvaldības domē, padomē	
14	Pašvaldības tiesībsargājošo institūciju redzeslokā esošo jauniešu skaits un procentuāla attiecība pret kopējo jauniešu skaitu	
15	Jauniešu izdarītie likumpārkāpumi pašvaldībā attiecībā pret kopējo noziedzīgo nodarījumu skaitu	

² Atbilstoši Jaunatnes likumā ietvertajiem kritērijiem, 6.pants.

1. Institucionālā sistēma darba ar jaunatni īstenošanai un darba ar jaunatni koordinācija

Jaunatnes likums nosaka, ka pašvaldība, pildot savas funkcijas, piedalās valsts jaunatnes politikas īstenošanā. Tāpat arī Jaunatnes likumā ir noteikts, ka pašvaldība var izveidot institucionālu sistēmu, lai nodrošinātu darbu ar jaunatni, nosakot atbildīgo institūciju vai ieceļot jaunatnes lietu speciālistu — personu, kas plāno, veic un koordinē darbu ar jaunatni, izveidojot jaunatnes lietu konsultatīvo komisiju vai paredzot citu kārtību, kādā veicams darbs ar jaunatni. Ja pašvaldība izveido jaunatnes lietu konsultatīvo komisiju, kas veicina vietējās jaunatnes politikas saskaņotu izstrādi un īstenošanu, kā arī jauniešu līdzdalību lēmumu pieņemšanā, tās sastāvā jāiekļauj pašvaldības speciālistus, kuri veic darbu ar jaunatni, jaunatnes organizāciju, jauniešu iniciatīvu grupu vai citu biedrību un nodibinājumu, kas veic darbu ar jaunatni, pārstāvjus.

Rādītājs	Atbilstība	Nepieciešamā informācija rādītāja atbilstības vērtēšanai
1.1. Noteikta atbildīgā pašvaldības persona par darba ar jaunatni koordinēšanu (piemēram, jaunatnes lietu speciālists), kura pienākumi un uzdevumi atbilst jaunatnes lietu speciālista profesijas standartā iekļautajām prasībām	Jā/Nē	a) atbildīgo personu par darba ar jaunatni koordinēšanu skaits; b) slodze (1 uz noteikto jauniešu skaitu); c) darbības teritorija d) amata apraksts e) galvenās darbības prioritātes f) funkcionālā pakļautība
1.2. Noteikta atbildīgā iestāde (vai iestādes struktūrvienība) par darba ar jaunatni īstenošanu un koordinēšanu pašvaldībā	Jā/Nē	Funkciju apraksts Struktūra Funkcionālā pakļautība Galvenās darbības prioritātes
1.3. Izveidota amata vieta „jaunatnes lietu speciālists” atbilstoši jaunatnes lietu speciālista profesijas standartā iekļautajam pienākumu un uzdevumu aprakstam	Jā/Nē	Amata vietu skaits Amata apraksts, būtiskākie uzdevumi
1.4. Nodrošināta jaunatnes lietu speciālistu apmācība atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem „Jaunatnes lietu speciālistu apmācības kārtība” (<i>ja attiecināms</i>)	Jā/Nē	Veikto pasākumu apraksts
1.5. Noteiktas darbā ar jaunatni iesaistītās personas (institūcijas) un to kompetence pašvaldības darba ar jaunatni īstenošanā, izstrādāta darba ar jaunatni struktūrshēma	Jā/Nē	Struktūrshēma un kompetenču sadalījums
1.6. Izveidota un darbojas pašvaldības jaunatnes lietu konsultatīvā komisija vai cits mehānisms darbā ar jaunatni iesaistīto personu sadarbībai atbilstoši rekomendētam	Jā/Nē	Funkciju apraksts Dalībnieki Darba kārtības jautājumi un lēmumi

uzdevumu aprakstam		Sanāksmju biežums un apmeklētība Darbības rezultāti
1.7. Izveidota un darbojas pašvaldības jauniešu dome atbilstoši rekomendētam uzdevumu aprakstam	Jā/Nē	Funkciju apraksts Dalībnieki Darba kārtības jautājumi un lēmumi Sanāksmju biežums un apmeklētība Darbības rezultāti Pēc kādiem principiem ievēlēta jauniešu dome
1.8. Regulāri nodrošināta darbā ar jaunatni iesaistīto personu (jaunatnes lietu koordinatoru, jaunatnes lietu speciālistu un jaunatnes darbinieku) dalība apmācībās, tālākizglītības, neformālās izglītības pasākumos par jaunatnes politikas jautājumiem	Jā/Nē	Apraksts, tajā skaitā: Biežums Tēmas Dalībnieku skaits
1.9. Izveidoti un darbojas jauniešu centri (jaunatnes iniciatīvu centri) atbilstoši rekomendētam uzdevumu aprakstam un darbības principiem	Jā/Nē	Centru skaits Darbības profils – jauniešiem pieejamie pakalpojumi, darba laiks, darbības tēmas un aktivitātes
1.10. Ierīkotas un uzturētas publiski pieejamas vietas fizisko aktivitāšu un aktīvās atpūtas veikšanai (piemēram, izveidoti brīvpieejas sporta laukumi, stadioni, spēļu laukumi, sporta zāles, auto - moto trases, skeitparki, uzstādīti basketbola grozi u.c.)	Jā/Nē	Apraksts un šo vietu uzskaitījums
1.11. Veiktas citas darbības, kas nodrošina efektīvas institucionālās sistēmas darba ar jaunatni īstenošanu pašvaldībās.	Jā/Nē	Uzskaitījums, labā prakse

2. Darba ar jaunatni stratēģiska plānošana

Viens no būtiskiem rādītājiem mērķtiecīgas un ilgtspējīgas politikas īstenošanā ir esošie politikas plānošanas dokumenti (programmas, rīcības plāni u.c.). Pašvaldība var izstrādāt un ieviest vietēja līmeņa politikas plānošanas dokumentus jaunatnes politikas jomā, tāpat pašvaldība var risināt šos jautājumus pašvaldības attīstības programmā.

Rādītājs	Atbilstība	Nepieciešamā informācija rādītāja atbilstības vērtēšanai
2.1. Izstrādāta un apstiprināta stratēģija vai cits plānošanas dokuments darbam ar jaunatni (piemēram, rīcības plāns, programma u.c.), tā atbilst valsts jaunatnes politikas plānošanas	Jā/Nē	Dokumentu nosaukums, ja attiecināms

dokumentu mērķiem un uzdevumiem ³		Tematiskās sadaļas
2.2. Darba ar jaunatni organizēšanas jautājumi kā sadaļa iekļauta pašvaldības attīstības programmā (vai citā plānošanas dokumenta), dokumenta sadaļa atbilst jaunatnes valsts politikas plānošanas dokumentu mērķiem un uzdevumiem	Jā/Nē	Dokumentu nosaukums, ja attiecināms Tematiskie virzieni
2.3. Darba ar jaunatni stratēģijā (vai citā plānošanas dokumentā) noteikts jauniešu vecumposms no 13 – 25 gadiem	Jā/Nē	Apraksts
2.4. Darba ar jaunatni stratēģijā (vai citā plānošanas dokumentā) identificētas prioritārās jauniešu mērķa grupas	Jā/Nē	Apraksts Prioritāro mērķgrupu uzskaitījums
2.5. Pašvaldībā veikta plānoto pasākumu pielāgošana konkrētu jauniešu mērķa grupu vajadzībām	Jā/Nē	Apraksts
2.6. Pašvaldība regulāri apkopo datus un izvērtē situāciju attiecībā uz jaunatni	Jā/Nē	Apraksts
2.7. Jaunatne kā prioritāra mērķa grupa ir identificēta pašvaldības nozaru politikās, tajā skaitā izglītības, veselības, nodarbinātības, sociālās drošības un kultūras jomās	Jā/Nē	Apraksts
2.8. Izstrādājot stratēģiju (vai citu plānošanas dokumentu) darbam ar jaunatni, veiktas konsultācijas ar jauniešiem, jauniešu iniciatīvu grupām vai jaunatnes organizācijām	Jā/Nē	Apraksts
2.9. Izstrādājot stratēģiju (vai citu plānošanas dokumentu) nozaru politikās, kuru mērķgrupa ir jaunieši, veiktas konsultācijas ar jauniešiem, jauniešu iniciatīvu grupām vai jaunatnes organizācijām	Jā/Nē	Apraksts

3. Pašvaldības budžets darbam ar jaunatni

Efektīvi īstenojot jaunatnes politiku, ieguldītie resursi var nebūt lieli, bet tos ir nepieciešams ieguldīt mērķtiecīgi, atbilstoši pašvaldības darba ar jaunatni stratēģijai. Šī sadaļas mērķis ir sniegt pašvaldībai iespēju izvērtēt ieguldītos resursus darba ar jaunatni īstenošanā un salīdzināt izdevumu efektivitāti.

Rādītājs	Atbilstība	Nepieciešamā informācija rādītāja atbilstības vērtēšanai
3.1. Piešķirts finansējums darba ar jaunatni koordinācijai	Jā/Nē	Apraksts Paredzētie pasākumi un to attiecināmās

³ Papildus informāciju skatīt 2.pielikumā „Valsts jaunatnes politikas mērķis un apakšmērķi”

		izmaksas
3.2. Izstrādāts mehānisms jauniešu iniciatīvu atbalstam konkursa kārtībā, (piemēram, ikgadēji piešķirts finansējums vai līdzfinansējums jaunatnes organizāciju vai jaunatnes iniciatīvu grupu projektu īstenošanai)	Jā/Nē,	Apraksts Kopējā summa gadā Atbalstīto projektu skaits
3.3. Pašvaldība noslēgusi sadarbības vai līdzdarbības līgumu ar jaunatnes organizāciju	Jā/Nē,	Apraksts Līgumu skaits un saturs
3.4. Nodrošinātas telpas jaunatnes iniciatīvu grupu vai jaunatnes organizāciju aktivitātēm (pasākumu organizēšanai, ikdienas darbībai)	Jā/Nē	Apraksts
3.5. Nodrošināts transports vai cits līdzīga veida atbalsts (nodrošināti pakalpojumi) jaunatnes iniciatīvu grupu vai jaunatnes organizāciju aktivitātēm (pasākumu organizēšanai)	Jā/Nē	Apraksts
3.6. Nodrošināts finansējums jaunatnes lietu speciālista atlīdzībai (pilna slodze attiecināma uz novadu pašvaldībām)	Jā/Nē	Apraksts
3.7. Jauniešiem samazināta maksa par pašvaldības noteiktajiem maksas pakalpojumiem (transporta biļetēm, ieejas biļetēm kultūras pasākumos, kinoteātrī utt.)	Jā/Nē	Apraksts
3.8. Nodrošināts finansējums bērnu un jauniešu nekomerciālo nometņu organizēšanai, jo īpaši jauniešiem ar mazākām iespējām ⁴	Jā/Nē	Apraksts Kopējā summa Pasākumu skaits
3.9. Pašvaldības finansējums nodrošināts pašvaldības darba ar jaunatni institucionālās sistēmas ⁵ uzturēšanai	Jā/Nē	Apraksts
3.10. Pašvaldība piesaista līdzekļus no valsts institūcijām, Eiropas Savienības, privātiem fondiem darba ar jaunatni īstenošanai	Jā/Nē	Apraksts

4. Jauniešu informētības palielināšana un izpratne par jaunatni

Viens no būtiskākajiem aspektiem jaunatnes politikas īstenošanā ir informācija. Pirmkārt, pašvaldības jaunatnes politikas īstenošanā ir nepieciešams nodrošināt pietiekamas un kvalitatīvas zināšanas par jauniešiem un jauniešu situāciju pašvaldībā, un otrkārt, lai panāktu jauniešu līdzdalību un aktivitāti, ir nepieciešams nodrošināt jauniešiem iespējas saņemt nepieciešamo informāciju attiecīgā kvalitātē un kvantitatē. Pastāv dažādas iespējas, kā pašvaldībā iegūt nepieciešamo informāciju par jauniešiem, piemēram, dažādas aptaujas, dažādu institūciju un pašu jauniešu ziņojumi pašvaldībai. Tāpat arī pastāv dažādas iespējas nodrošināt jauniešiem nepieciešamo informāciju un tās nokļūšanu līdz jauniešiem. Šis sadaļas mērķis ir radīt priekšstatu par pašvaldības aktivitātēm informācijas jomā. Sadaļas jautājumi identificē darbību minimumu, kas veicina efektīvas jaunatnes politikas īstenošanu. Labākas

⁴ Īpaši atbalstāmās jaunatnes grupas skatīt Jaunatnes politikas pamatnostādņēs 2009.-2018.gadam

⁵ Skatīt 2.rādītāju sadaļu

zināšanas un izpratne par jauniešiem, kā arī informācija jauniešiem ir ne tikai būtisks virziens pašvaldību jaunatnes politikā, bet arī valsts līmenī ir viens no būtiskākajiem aspektiem, tāpat kā tā ir viena no Eiropas Savienības sadarbības jaunatnes politikas jomā ietvara prioritātēm.

Rādītājs	Atbilstība	Nepieciešamā informācija rādītāja atbilstības vērtēšanai
4.1. Pašvaldība īsteno aptaujas un pētījumus, lai apkopotu un iegūtu informāciju par jauniešiem pašvaldībā un darbu ar jaunatni	Jā/Nē	Apraksts Veikto aptauju un pētījumu saraksts, apraksts: a)vieta, kur var apskatīt šos rezultātus b) veikto aptauju un pētījumu skaits
4.2. Nodrošināta brīvā laika lietderīgas izmantošanas piedāvājuma un pieprasījuma izpēte	Jā/Nē	Apraksts
4.3. Jauniešiem ir pieejama informācija (informatīvi materiāli, mājas lapas, organizētie informatīvie pasākumi) par jauniešu iespējām pašvaldībā (tajā skaitā par brīvprātīgā darba iespējām, neformālo izglītību, brīvā laika izmantošanu, projektu iespējām, sociālajiem jautājumiem), līdzdalības iespējām pašvaldības darbā, t.sk. lēmumu pieņemšanā;	Jā/Nē	Apraksts Skaits Izdošanas biežums
4.4. Izstrādāts konsultatīvais mehānisms, nosakot kur un kādā gadījumā jauniešiem ir iespēja saņemt nepieciešamo informāciju, konsultācijas un palīdzību	Jā/Nē	Apraksts
4.5. Pašvaldības portālā izveidota sadaļa jauniešiem (www.pasvaldiba.lv/jaunatne), kur ietverta aktuālā informācija par pašvaldības darbu ar jaunatni vai pašvaldība izveidojusi un uztur jauniešu interneta portālu sadarbībā ar jauniešiem vai jaunatnes organizācijām	Jā/Nē	Apraksts
4.6. Pašvaldības darba ar jaunatni interneta resursos ir iespēja uzdot jautājumus, izteikt priekšlikumus un saņemt atbildes par jauniešiem interesējošiem jautājumiem	Jā/Nē	Apraksts
4.7. Regulāri izveidota darbā ar jaunatni iesaistīto personu elektroniskā ziņu lapa	Jā/Nē	Apraksts
4.8. Regulāri apkopota informācija par pašvaldībā esošajām jaunatnes organizācijām un jauniešu iniciatīvu grupām	Jā/Nē	Apraksts
4.9. Vietējos masu medijos atspoguļota informācija par aktualitātēm jaunatnes	Jā/Nē	Apraksts Publikāciju daudzums

politikā		
4.10. Pašvaldības gada pārskatos ir atspoguļota informācija par darbu ar jaunatni un jaunatnes politikas attīstību	Jā/Nē	Apraksts
4.11. Tiek uzturēti interneta sabiedriskā pieslēguma punkti publiskās vietās, kas ir pieejami jauniešiem	Jā/Nē	Apraksts
4.12. Pašvaldībā ir pieejami dati par jaunatni vecumā no 13-25 gadiem		
4.13. Citi pašvaldības pasākumi		Labā prakse

5. Jauniešu līdzdalība lēmumu pieņemšanā un dalība jaunatnes organizācijās vai jauniešu iniciatīvu grupās

Jauniešu līdzdalība un dažādas iniciatīvas ir viens no galvenajiem jaunatnes politikas rādītājiem. Pašvaldības, nodrošinot jauniešu līdzdalību un iniciatīvu īstenošanas iespējas, pirmkārt, tiek veicināta jauniešu izaugsme, un otrkārt, tiek mazināta jauniešu antisociāla uzvedība. Tāpat jauniešu līdzdalības un iniciatīvu atbalsts veicina ne tikai jauniešu izaugsmi, bet arī pašvaldības attīstību, ņemot vērā, ka jaunieši bieži vien var nākt klajā ar inovatīviem un radošiem risinājumiem dažādām problēmām. Tāpat arī viens no principiem Eiropas Savienības sadarbības ietvara jaunatnes politikas jomā ir „nekas par jauniešiem bez jauniešiem”. Pašvaldības savā darbībā nodrošina jaunatnes organizācijām un jauniešu iniciatīvu grupām iespēju iesaistīties jaunatnes politiku ietekmējošu lēmumu apspriešanā pirms to pieņemšanas⁶.

Rādītājs	Atbilstība	Nepieciešamā informācija rādītāja atbilstības vērtēšanai
5.1. Veikti pasākumi jaunatnes organizāciju un jauniešu iniciatīvu grupu veidošanās sekmēšanai	Jā/Nē	Apraksts
5.2. Pašvaldībā darbojas jauniešu iniciatīvu grupas (skolēnu un studentu pašpārvaldes, jauniešu klubi, jauniešu domes utt.)	Jā/Nē	Skaitis Kopējais dalībnieku skaits Apraksts
5.3. Veiktas konsultācijas ar jauniešiem, tajā skaitā īstenoti pasākumi, lai risinātu problēmas ar jauniešu piedāvātiem inovatīviem problēmu risinājumiem.	Jā/Nē	Skaitis Apraksts
5.4. Pašvaldības savā darbībā nodrošina jaunatnes organizācijām un jauniešu iniciatīvu grupām iespēju iesaistīties jaunatnes politiku un jauniešu dzīvi ietekmējošu lēmumu apspriešanā pirms to pieņemšanas.	Jā/Nē	Apraksts
5.5. Pašvaldības organizē <i>godināšanas</i> pasākumus savas teritorijas jaunatnes organizācijām un aktīvākajiem jauniešiem	Jā/Nē	Skaitis Apraksts

⁶ Jaunatnes likuma 5.panta otrā daļa

vai arī godina savas pašvaldības aktīvākos jauniešus citu svinīgu pasākumu ietvaros (piemēram, pilsētas svētkos).		
5.6. Pašvaldība veicina jauniešu pieredzes apmaiņas aktivitātes jaunatnes politikas jomā (piemēram, vietējā, reģionālā, nacionālā vai starptautiskā mērogā).	Jā/Nē	Apraksts Pasākumu skaits
5.7. Organizēti ikgadēji forumi, jaunatnes nedēļas, konferences darbā ar jaunatni iesaistītajām personām, iesaistot jaunatnes organizācijas vai jauniešu iniciatīvu grupas	Jā/Nē	Apraksts Skaits
5.8. Pašvaldība īsteno projektus sadarbībā ar jaunatnes organizācijām vai jauniešu iniciatīvu grupām	Jā/Nē	Apraksts Skaits
5.9. Pašvaldības deputāti iniciē vai piedalās diskusijās ar jauniešiem par darbu ar jaunatni jautājumiem	Jā/Nē	Apraksts Skaits
5.10. Jaunatnes organizāciju pārstāvji ir iekļauti komisiju un darba grupu sastāvā, kur tiek izskatīti jaunatnes politiku ietekmējoši jautājumi	Jā/Nē	Apraksts
5.11. Citas darbības, kas veicina jauniešu līdzdalību un iniciatīvu īstenošanu.	Jā/Nē	Apraksts

6. Jauniešu brīvā laika lietderīga izmantošana

Pašvaldības atbalsts jauniešu brīvā laika lietderīgai izmantošanai ir būtisks uzdevums, kas jāīsteno pašvaldībai, jo jauniešu bezdarbības rezultātā var tikt veicinātas tādas negācijas kā jauniešu antisociāla uzvedība, noziedzība, atkarības problēmas un citas pašvaldības attīstībai nevēlamas parādības. Jaunatnes politikas kontekstā lietderīga brīvā laika pavadīšanas iespējas ir jauniešu ārpus formālās izglītības, ģimenes un darba tirgus aktivitātes ar mērķi veicināt jauniešu personības izaugsmi, piemēram, jauniešu brīvprātīgais darbs vai neformālā izglītība. Jaunatnes brīvā laika kvalitatīvai izmantošanai ir būtiski, lai jauniešiem neatkarīgi no mantiskā stāvokļa būtu iespējas īstenot savas intereses kultūras, sporta, neformālās izglītības un citās jomās, kā arī uzturēt pozitīvus savstarpējos sociālos kontaktus, kas balstīti uz kopīgiem sociāli atbalstāmiem mērķiem un interesēm. Jauniešiem iesaistoties dažādās aktivitātēs savā brīvajā laikā, svarīgi attīstīt jauniešu iemaņas un prasmes, lai ļautu jauniešiem nākotnē iekļauties darba tirgū, veidot ģimenes un kļūt par pilnvērtīgiem un aktīviem pilsoniskās sabiedrības locekļiem. Tādējādi pašvaldības atbalsts jauniešu brīvā laika lietderīgai izmantošanai ir ne tikai jauniešu, bet arī pašvaldības attīstības interesēs. Šīs sadaļas mērķis ir radīt pārskatu par pašvaldības atbalstu un līdzdalību jauniešu lietderīga brīvā laika pavadīšanas iespēju nodrošināšanā. Valsts un pašvaldības veicina jauniešu neformālo izglītību, brīvprātīgo darbu, fiziskās aktivitātes un iesaistīšanos kultūras dzīvē kā būtiskus brīvā laika lietderīgas izmantošanas veidus⁷.

Rādītājs	Atbilstība	Nepieciešamā informācija rādītāja atbilstības vērtēšanai
----------	------------	--

⁷ Jaunatnes likuma 8.panta pirmā daļa

6.1. Pašvaldība organizē nometnes jauniešiem, jo īpaši jauniešiem ar mazākām iespējām	Jā/Nē	Apraksts Skaitis gada laikā Dalībnieku skaits
6.2. Pašvaldības īsteno pasākumu kopumu jauniešu sociālās atstumtības mazināšanai, piemēram, atbalsta organizācijas, kas veicina sociālās atstumtības mazināšanos	Jā/Nē	Apraksts
6.3. Pašvaldība veicina jauniešu neformālās izglītības iespējas, atbalstot un popularizējot jauniešu neformālās izglītības projektus un pasākumus, tajā skaitā atbalstot informatīvu pasākumu īstenošanu skolās par jauniešu neformālo izglītību	Jā/Nē	Apraksts Projektu skaits Pasākumu skaits Dalībnieku (projektu īstenoātāju) skaits
6.4. Pašvaldība atbalsta izglītojošu semināru organizēšanu jauniešiem (piemēram, seminārus jauniešu domei)	Jā/Nē	Apraksts Semināru skaits Dalībnieku skaits
6.5. Pašvaldība atbalsta jauniešu brīvprātīgo darbu, nodrošinot jauniešiem brīvprātīgā darba iespējas pašvaldībā	Jā/Nē	Apraksts
6.6. Pašvaldība atbalsta jauniešu brīvprātīgā darba organizētājus (jaunatnes organizācijas, pašvaldības iestādes, komersantus utt.)		Apraksts
6.7. Pašvaldība iesaista jauniešus sabiedriski lietderīgā darbā un kopējās iedzīvotāju iniciatīvās (piemēram, talkas)	Jā/Nē	Apraksts Skaitis gada laikā Dalībnieku skaits
6.8. Pašvaldības īstenotie pasākumi brīvā laika lietderīgai izmantošanai un jaunatnes politikas infrastruktūra ir piemērota jauniešiem ar mazākām iespējām	Jā/Nē Skaitis gada laikā	Apraksts
6.9. Nodrošina interešu izglītības un profesionālās ievirzes izglītības programmu pieejamību, iesaistīšanos rajona un valsts mēroga pasākumos	Jā/Nē	Apraksts
6.10. Pašvaldība organizē sporta aktivitātes	Jā/Nē	Aktivitāšu skaits Pulciņu skaits Dalībnieku skaits
6.11. Pašvaldība organizē bezmaksas vai dotē kultūras pasākumus un aktivitātes, nodrošina saturisko pulciņu un iniciatīvu grupu darbību	Jā/Nē	Aktivitāšu skaits Dalībnieku skaits
6.12. Pašvaldība iesaistījusi starptautiskās jaunatnes struktūrās (tīklos – piemēram UBC, BSSSC) vai projektos jaunatnes politikas jomā	Jā/Nē	Veikto pasākumu apraksts Struktūras nosaukums un aktivitāte tajā

7. Jauniešu sociālā aizsardzība

Pašvaldībām ir jānodrošina jauniešiem sociālie pakalpojumi, papildus tam pašvaldībās ir jāveicina jauniešu sociālā iekļaušanās, īpaši jauniešu no sociālās atstumtības riskam pakļautajām grupām. Tas ir, pašvaldībai ir nepieciešams veikt īpašas aktivitātes, kuru

mērķgrupa ir jaunieši ar mazākām iespējām, tādējādi veicinot atstumtības mazināšanos. Sociālās atstumtības mazināšana un jauniešu ar mazākām iespējām sociālās iekļaušanas veicināšana ir viena no Eiropas Savienības prioritātēm, īpaši būtiski tas ir tieši jaunatnes politikas ietvaros, ņemot vērā jauniešu vecumposma specifiskās īpašības, kā arī jauniešu nepieciešamību integrēties sabiedrībā. Sadaļas mērķis ir pārskats par pašvaldības aktivitātēm sociālās atstumtības mazināšanai, kā un vai tiek veicināta jauniešu iekļaušanās, kāds ir pašvaldības atbalsts jauniešiem ar mazākām iespējām.

Rādītājs	Atbilstība	Nepieciešamā informācija rādītāja atbilstības vērtēšanai
7.1. Pašvaldībā ir izveidota atbalsta sistēma jaunajām ģimenēm krīzes situācijās, piemēram, ģimenes atbalsta vai krīzes centri vai tiek nodrošināta palīdzība nokļūšanai uz tuvākajiem krīzes centriem.	Jā/Nē	Apraksts
7.2. Pašvaldība sniedz atbalstu jauniešiem un viņu izveidotajām jaunajām ģimenēm, tajā skaitā mājokļa jautājumos.	Jā/Nē	Apraksts
7.3. Pašvaldība apzina riskus, kas ietekmē jauniešu sociālo drošību	Jā/Nē	Apraksts
7.4. Pašvaldība sniedz sociālos pakalpojumus un pabalstus jauniešiem, kas ir papildus likumos un Ministru kabineta noteikumos noteiktajām obligātajām prasībām	Jā/Nē	Apraksts
7.5. Pašvaldības iestādes ir pieejamas jauniešiem ar kustību traucējumiem.	Jā/Nē	Apraksts
7.6. Pašvaldībā ir nodrošināts vismaz viens sociālā darba speciālists uz 1000 iedzīvotājiem. Pašvaldībās ar iedzīvotāju skaitu virs 3000 iedzīvotājiem – ir izveidots sociālais dienests, tam ir izstrādāts sociālo pakalpojumu attīstības plāns un kvalitātes novērtēšanas sistēma par pašvaldības nodrošinātajiem sociālajiem pakalpojumiem;	Jā/Nē	
7.7. Pašvaldība jauniešiem nodrošina sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus (dienas centri, patversmes u.c.);	Jā/Nē	Apraksts
7.8. Tiek veicināta dzimstības uzlabošanās, materiāli vai kā citādi atbalstot jaunos vecākus;	Jā/Nē	Apraksts
7.9. Attīstīti sociālie pakalpojumi jauniešiem, kas atgriezušies no ieslodzījuma vietām	Jā/Nē	Apraksts

8. Sabiedriskā kārtība un drošība, jauniešu rīcības atbilstība tiesiskām vai tikumiskām normām

Pašvaldības uzdevums ir nodrošināt sabiedrisko kārtību un drošu vidi pašvaldības iedzīvotājiem. Praksē liela daļa jaunieši, kuriem netiek nodrošinātas iespējas lietderīgi pavadīt brīvo laiku, it īpaši reģionos ar zemu privātā sektora brīvā laika pavadīšanas iespēju piedāvājumu, lieto atkarību izraisošās vielas, pulcējas sabiedriskās vietās (pieturās, pie māju kāpņutelpām) un visbiežāk uzvedas antisociāli, traucējot sabiedrisko kārtību, bieži izdarot likumpārkāpumus. Tāpat pašvaldībai ir nepieciešams veicināt preventīvo darbību drošas vides veidošanā, informējot jauniešu par viņu tiesībām, pienākumiem, kā arī organizējot preventīvos pasākumus sabiedriskās kārtības nodrošināšanai. Tādējādi sadaļas mērķis ir ne tikai radīt pārskatu par pašvaldības noziedzības līmeni un pašvaldības preventīvajām aktivitātēm, bet arī sniegtot iespēju izvērtēt pašvaldības ieguldījuma darbam ar jaunatni ietekmi uz jauniešu noziedzības rādītājiem pašvaldībā ilgtermiņā pēc atkārtota izvērtējuma veikšanas.

8.1. Pašvaldība īsteno pasākumu kopumu jauniešu noziedzības un atkarību mazināšanai	Jā/Nē	Apraksts Pasākumu skaits un saturs
8.2. Veikti pasākumi, lai informētu par antisociālas uzvedības sekām, jauniešu pienākumiem un tiesībām	Jā/Nē	Apraksts
8.3. Pašvaldība veic reidus jauniešu atpūtas vietās, veikalos sadarbībā ar jauniešiem, jauniešu iniciatīvu grupām vai jaunatnes organizācijām	Jā/Nē	Apraksts
8.4. Pašvaldībā kā audzinošā rakstura piespiedu līdzekli tiek piemērots sabiedriskais darbs nepilngadīgajiem jauniešiem par huligānismu, zādzību, krāpšanu u.c.	Jā/Nē	Apraksts Skaitis
8.5. Īstenotas aktivitātes jauniešu vardarbības mazināšanai	Jā/Nē	Apraksts
8.6. Veikts individuāls profilaktisks darbs ar nepilngadīgajiem likumpārkāpējiem, tos iesaistot vairāk sociālās korekcijas un sociālās rehabilitācijas programmās	Jā/Nē	Apraksts
8.7. Veikti preventīvi pasākumi, izglītojot jauniešus par iespējamiem apdraudējumiem ceļu satiksmē un to novēršanu.	Jā/Nē	Skaitis
8.8. Analizēti cēloņi, kas izraisa bērnu un jauniešu klaiņošanu un nelietderīgu (kaitniecisku) brīvā laika pavadīšanu;	Jā/Nē	Apraksts Analīzes turpmākais pielietojums
8.9. Pašvaldībā tiek īstenotas aktivitātes jauniešu klaiņošanas mazināšanai	Jā/Nē	Apraksts
8.10. Izglītības iestādēs organizēta apmācība „Sabiedrības drošības pamati” fakultatīvo nodarbību ietvaros	Jā/Nē	

9. Jauniešu nodarbinātība

Jauniešu dzīves kvalitātes veicināšanas viens no būtiskiem aspektiem ir nodarbinātība, kas ieņem būtisku lomu jaunatnes politikas kontekstā ne tikai Latvijā, bet arī Eiropas Savienībā. Piemēram, Eiropas Jaunatnes pakta, kas pieņemts Eiropadomē ar mērķi veicināt Lisabonas stratēģijas mērķu sasniegšanu, viens no būtiskākajiem rīcības virzieniem ir īpaši uzraudzīt

politiku attiecībā uz jauniešu integrāciju darba tirgū. Papildus tam ikviena pašvaldība ir ieinteresēta veicināt jauniešu nodarbinātību, īpaši jauno uzņēmēju darbību, pašvaldībā, nodrošinot pašvaldības attīstību. Viena no būtiskākām problēmām, kas veicina bezdarba līmeņa pieaugumu jauniešu vidū, ir pieredzes un nepieciešamās kvalifikācijas trūkums. Līdz ar to pašvaldībai ir ne tikai jānodrošina jauniešu nodarbinātības iespējas, bet arī jānodrošina apstākļi, lai jaunieši varētu iegūt nepieciešamo pieredzi un prasmes, kas jauniešiem nodrošinās nākotnes iespējas un integrāciju darba tirgū. Pašvaldības spēja piesaistīt jauniešus vietējam darba tirgum veicina pašvaldības ekonomisko un sociālo rādītāju uzlabošanu.

9.1. Pašvaldībā tiek nodrošinātas vasaras darbu un citu sezonālo darbu iespējas skolēniem. Pašvaldība atbalsta Nodarbinātības valsts aģentūras aktivitātes	Jā/Nē	Apraksts Piedāvājuma un pieprasījuma skaits
9.2. Pašvaldība nodrošina prakses vietas jauniešiem pašvaldības iestādēs un vietējos uzņēmumos	Jā/Nē	Apraksts Vietu skaits
9.3. Pašvaldības nodrošina atbalstu jaunajiem uzņēmējiem (materiālais vai nemateriālais atbalsts, darbojas uzņēmējdarbības informācijas centrs, ir algots speciālists esošo un potenciālo uzņēmēju konsultēšanai u.c.)	Jā/Nē	Apraksts
9.4. Pašvaldībā tiek veicināta skolēnu iesaistīšanās skolēnu mācību firmu aktivitāšu programmā, kā arī tiek atbalstīta skolēnu mācību firmu darbība	Jā/Nē	Apraksts Mācību firmu skaits pašvaldībā un jauniešu skaits tajās
9.5. Pašvaldība līdzdarbojas skolēnu „Ēnu dienu” pasākumos ⁸	Jā/Nē	Apraksts
9.6. Pašvaldība veic pasākumus sociālā riska grupu jauniešu un jauniešu ar mazākām iespējām integrācijai darba tirgū	Jā/Nē	Apraksts
9.7. Citi pasākumi un aktivitātes, kas veicina jauniešu nodarbinātību un komercdarbību	Jā/Nē	Apraksts
9.8. Tiek pastāvīgi organizēti semināri vai cita veida informatīvie pasākumi par esošo un potenciālo komersantu iespējām attīstīt komercdarbību.	Jā/Nē	Apraksts
9.9. Iedzīvotājiem ir veiktās apmācības par rīcību un veicamajiem aizsardzības pasākumiem ugunsgrēka un katastrofu gadījumos	Jā/Nē	Apraksts
9.10. Pašvaldība nodrošina jauniešiem informāciju par darba aizsardzības jautājumiem	Jā/Nē	Apraksts

10. Jauniešu veselība un veselīgs dzīvesveids

Jauniešu veselības rādītāji ar katru gadu pasliktinās⁹, jo pieaug ne tikai psihoaktīvo vielu, smēķēšanas un alkohola lietošanas izplatība jauniešu vidū, bet tajā skaitā jauniešu veselību jau no pusaudžu vecuma negatīvi ietekmē neveselīgi uztura paradumi, fiziskās aktivitātes trūkums,

⁸ Papildus informācija par „Ēnu dienu” pasākumiem www.jal.lv

⁹ Apkopojumu par situāciju jauniešu veselības jomā valstī skatīt Jaunatnes politikas pamatnostādnes 2009.-2018.gadam.

sēdošs dzīvesveids, tāpat arī augstais jauniešu pašnāvību skaits un jauniešu skaits, kas inficēti ar seksuāli transmisīvajām infekcijām. Tādējādi būtiski pasākumi ir veicami jauniešu veselīga dzīvesveida veicināšanā, reproduktīvās veselības uzlabošanā, jauniešiem draudzīgas veselības aprūpes nodrošināšanai, lai sekmētu jauniešu dzīves kvalitātes uzlabošanu. Sadaļas mērķis ir radīt priekšstatu par pašvaldības aktivitātēm jauniešu veselības jomā, kā arī iespēju labās prakses apmaiņai starp pašvaldībām jauniešu veselības jomā.

10.1. Pašvaldība atbalsta veselīga dzīvesveida veicināšanas pasākumus	Jā/Nē	Apraksts
10.2. Pašvaldība nodrošina jauniešiem draudzīgus veselības aprūpes pakalpojumus	Jā/Nē	Apraksts
10.3. Pašvaldība veicina jauniešu iesaistīšanās veselības izglītības programmās „vienaudžu izglītība”	Jā/Nē	Apraksts
10.4. Pašvaldībā tiek organizētas dažādas kampaņas un konkursi saistībā ar veselīga dzīvesveida tematiku, īstenoti tematiskie veselības dienas pasākumi (Starptautiskā AIDS diena, Astmas diena, Diabēta diena u.c.)	Jā/Nē	Apraksts Pasākumu skaits Dalībnieku skaits
10.5. Pašvaldība nodrošina jauniešiem pieejamus bezmaksas psihologu un sociālo darbinieku pakalpojumus, jauniešiem pieejamas ar veselības jautājumiem saistītas konsultācijas	Jā/Nē	Apraksts Sniegto un saņemto konsultāciju skaits
10.6. Pašvaldība popularizē Bērnu un pusaudžu uzticības tālruni	Jā/Nē	Apraksts
10.7. Pašvaldībā tiek organizēti informatīvie pasākumi jaunajām māmiņām (par zīdīšanas u.c. jautājumiem)	Jā/Nē	Apraksts Pasākumu skaits Dalībnieku skaits
10.8. Izveidoti jauniešu veselības un izglītības centri vai darbojas citas vietas, kurās jauniešiem pieejama konsultatīva palīdzība veselības jautājumos ¹⁰	Jā/Nē	Iestāžu skaits un darbības profils
10.9. Pašvaldības vispārējās izglītības iestādes ir ieguvušas Veselību veicinošo skolu, Veselīgu uzturu veicinošo skolu statusu/novērtējumu	Jā/Nē	Apraksts
10.10. Citi pasākumi un aktivitātes pašvaldībā jauniešu veselības veicināšanai un veselīga dzīvesveida ievērošanas veicināšanai.	Jā/Nē	Apraksts

E.Bajaruns
67047926

¹⁰ Labās prakses piemērs par jauniešu izglītības un veselības centru, tā darbības efektivitāti un ieguvumiem pieejams <http://www.cesis.lv/?p=416>